

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2022

**VERBRUIKERSTUDIES
NASIENRIGLYNE**

Tyd: 3 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne word voorberei vir gebruik deur eksaminatore en hulpeksaminatore. Daar word van alle nasieners vereis om 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die nasienriglyne konsekwent vertolk en toegepas word tydens die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen gesprek aanknoop of korrespondensie voer oor enige nasienriglyne nie. Daar word toegegee dat verskillende menings rondom sake van beklemtoning van detail in sodanige riglyne mag voorkom. Dit is ook voor die hand liggend dat, sonder die voordeel van bywoning van 'n standaardiseringsvergadering, daar verskillende vertolkings mag wees van die toepassing van die nasienriglyne.

AFDELING A VOEDSEL EN VOEDING EN VERBRUIKERVERWANTE KWESSIES**VRAAG 1 MEERKEUSIGE VRAE**

Vraag	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8
Antwoord	B	A	D	B	D	B	C	A

VRAAG 2

2.1 Identifiseer die voedselverwante gezondheidstoestand wat in hierdie skets uitgebeeld word.

- Hoë cholesterol
- Arteriosklerose
- Koronêre hartsiekte

2.2 Wat word die aanpaksel soos uitgebeeld in B genoem?

- Plak
- Cholesterol
- Vetaanpaksels/wasagtige stof
- Lae digtheid lipoproteïen (LDL)

2.3 Verduidelik TWEE moontlike uitkomst/gevolge van hierdie siekte.

Wanneer plak loskom, kan dit bloedklonte vorm wat hartaanvalle veroorsaak.

Die hart en brein ontvang nie suurstofryke bloed nie, wat 'n moontlike beroerte tot gevolg kan hê.

Verminderde bloedvloei (vernouing van are) na die ledemate en voete en tone kan gangreen veroorsaak.

Cholesterol-plak kan die nierslagare verstop en bloedvloei na die niere afsny, wat kan lei tot hoë bloeddruk en nierversaking.

(Kandidate moet 'n spesifieke uitkoms verduidelik om twee punte te verdien. 1 punt vir die uitkoms en 1 punt vir die verduideliking.)

VRAAG 3**3.1 Wat is *pre- en probiotika*?****Prebiotika**

- Dien as stimulant vir ons dermflora
- Voedsel vir probiotika
- Prebiotika is gespesialiseerde plantvesels/hoog in vesel
- Hulle help om die 'goeie' bakterieë te stimuleer en te kweek

Probiotika

- Help om dermbakterieë gebalanseerd te hou deur die groei van slegte bakterieë te beperk
- Probiotika is lewende kulture van bakterieë
- Probiotika ding met 'slegte' bakterieë mee vir prebiotiese voedsel

3.2 Definieer *gastro-enteritis*.

Gastro-enteritis, ook bekend as aansteeklike diarree en gastro, is inflammasie van die spysverteringskanaal, maag en derm as gevolg van 'n virus, medikasie, toksiese stowwe en bakterieë.

Simptome kan diarree, naarheid, braking en buikpyn insluit. Koors, gebrek aan energie, bloed in stoelgang en dehidrasie kan ook voorkom.

3.3 Definieer *hardlywigheid*.

Hardlywigheid verwys na 'n abnormale frekwensie of onreëlmatigheid van ontlasting, abnormale verharding van stoelgang wat deurgang bemoeilik en soms pynlik maak, verminderde stoelgangvolume, of langdurige stoelgangretensie in die rektum.

3.4 Wat is die voordeel daarvan om pre- en probiotika vir die bogenoemde spysverteringstoestande te gebruik?

Diarree is 'n algemene spysverteringsimptoom van gastro-enteritis. Sowel diarree as hardlywigheid is die gevolg van 'n wanbalans in die normale populasie van 'goeie' bakterieë in die ingewande. Die gebruik van pre- en probiotika kan dus help om diarree en hardlywigheid te voorkom en te behandel deur voordelige dermbakterieë aan te vul en die groei van die 'goeie' bakterieë reg te stel.

VRAAG 4**4.1 Verduidelik die term *glukemiese indeks*.**

Die glukemiese indeks (GI) is 'n getal van 0 tot 100 wat aan voedsel toegeken word op grond van hul uitwerking op die bloedglukosevlak. Suiwer glukose het 'n waarde van 100 as gevolg van die relatiewe styging in die bloedglukosevlak twee uur na die inname van daardie voedsel verteenwoordig. Die GI van 'n spesifieke voedselsoort hang hoofsaaklik af van die hoeveelheid en soort koolhidraat wat dit bevat, maar word ook beïnvloed deur die hoeveelheid insluiting van die koolhidraatmolekules in die voedsel, die vet- en proteïënhoud van die voedsel, die hoeveelheid organiese sure (of hul soute) in die kos, en of dit gaar is en, indien wel, hoe dit gekook word. GI-tabelle, wat baie voedselsoorte en hul GI's lys, is beskikbaar.

4.2 Wat is die gesondheidsvoordele van lae-glukemiese diëte en lae-glukemiese kos?

- Verminderde risiko van kardiovaskulêre siekte/laer laedigheid-lipoproteïenvlakke.
- Verminder die risiko vir en bestuur van tipe 2-diabetes.
- Meer suksesvolle gewigsbestuur/aptytbeheer/insuliensensitiwiteit/versadig vir 'n langer tydperk/eet minder.
- Optimale bloedglukosebeheer by mense met diabetes (hiperglukemie), lae bloedsuiker (hipoglisemie), kinders met aandagafleibaarheid (ADHD), en sportlui (uithouvermoë).
- Konstante/Volhoubare energievlakke.

4.3 Verduidelik die gradering van koolhidrate volgens die glukemiese indeks.

- Lae-GI-voedsel is voedsel met 'n GI-gradering van minder as 55 (0–54). Hierdie kosse veroorsaak 'n stadiger en laer styging in bloedglukosevlakke.
- Intermediêre/medium-GI-voedsel is kosse met 'n GI-gradering tussen 55 en 70. Hierdie kosse veroorsaak dat bloedglukosevlakke teen 'n matige tempo styg.
- Hoë-GI-voedsel is voedsel met 'n GI hoër as 70. Hierdie kosse veroorsaak 'n vinnige styging in bloedglukosevlakke.

(As kandidate na bloedsuikervlakke verwys, word GEEN punte vir die verduideliking toegeken nie.)

4.4 Wat sal die moontlike gevolge wees van 'n dieet wat hoofsaaklik uit hoë-GI-voedsel bestaan?

- Moontlike gewigstoename/vetsug/voedseldrange/ooreet.
- Moontlike tipe 2-diabetes/insulienweerstandig.
- Moontlike hartsiekte/hipertensie.
- Moontlike oorstimulasie van die pankreas wat te veel insulien produseer.
- Hardlywigheid as daar nie genoeg vesel in hierdie kosse is nie.
- Hoë-GI-voedsel laat individue dikwels vinniger moeg voel, verhoog gevoel van honger, en bied dikwels 'n 'vinnige energieoplossing'.
- ADD/ADHD/hiperaktiwiteit (aandagafleibaarheid) by kinders.
- Kanker.
- Gemoedskommeling.

VRAAG 5**5.1 Definieer die term eetversteuring.**

'n Eetversteuring is 'n geestelike (sielkundige) versteuring, gedefinieer deur abnormale eetgedrag wat 'n persoon se fisieke of geestelike gesondheid negatief beïnvloed. Persoon eet te veel of te min kos en hulle het 'n verwronge selfbeeld.

5.2 Noem TWEE moontlike oorsake van eetversteurings.

Biologiese faktore	Genetiese geneigdheid Abnormale brein- en hormooneienskappe Karaktereienskappe/Perfeksionis/Obsessief/Kompulsief Voedingstekorte Dwelmmisbruik
Sielkundige faktore	Trauma Negatiewe liggaamsbeeld Swak gevoel van eiewaarde Angsversteurings/spanning Depressie Treur oor 'n geliefde Boelie
Omgewingsfaktore	Disfunksionele gesins- of verhoudingsdinamiek Beroepe en professies wat gewigsverlies en maer liggame aanmoedig Esteties georiënteerde sport Verwagting van goeie prestasie op skool Stresvolle lewensveranderinge en oorskakelings Groepsdruk
Sosiokulturele faktore	Media – konstante obsessie met maer, ideale liggaam en verhoogde toegang tot media

(Enige 2)

5.3 Noem die eetversteuring wat die meeste geassosieer word met vergryping aan kos, vomering en misbruik van lakseermiddels.

Bulimie of Bulimia Nervosa

5.4 Ontleed krities moontlike bestuurstrategieë (behandelingsopsies) vir die eetversteuring wat in Vraag 5.3 geïdentifiseer is.

Handhawing van gesonde liggaamsgewig en verkryging van inligting oor gesonde voeding + verduideliking.

Dieetkundiges kan 'n eetplan skep met voldoende koolhidrate (om vergryping te verhoed), asook genoeg proteïene en vette (om die lyer langer versadig te laat voel). Hierdie eetplan moet ook die nodige mineraal- en vitamien-aanvullings insluit. Op hierdie manier kan 'n gesonde liggaamsgewig, normale eetgewoontes en goeie voeding verkry word. Lae-GI-voedsel laat die persoon langer versadig voel.

Psigoterapie + verduideliking

Help om ongesonde, negatiewe oortuigings en gedrag te vervang met gesonde en positiewe gedrag. Leer gedragsvaardighede om stres te hanteer, emosies te beheer en goeie verhoudings te ontwikkel. Help die gesin om die bulimiese persoon te ondersteun.

Medikasie/hospitalisasie + verduideliking

Die regte antidepressant saam met psigoterapie kan help om die simptome van bulimie te verminder.

VRAAG 6

6.1 **Evalueer waarom organiese voedselproduksie as 'n volhoubare boerderymetode beskou word deur na ekonomiese, omgewings- en sosiale volhoubaarheid te verwys.**

Ekonomiese volhoubaarheid oorweeg sake-ontwikkeling verwante faktore soos die koste van voedselproduksie en -voorsiening, winsgewendheid en bydrae tot die plaaslike ekonomie. Organies-geproduseerde voedsel is duurder as gevolg van hoër produksiekoste wat arbeid, plaagbeheer, laer opbrengste, en die koste om hierdie produkte na organiese voedselmarkte te vervoer, insluit. Organiese boere sal egter hierdie produkte teen hoër pryse kan verkoop en sodoende die winsgewendheid van hul produkte verhoog as gevolg van die huidige nismark van organiese produkte. Hierdie organiese boere kan ook hul produkte in hul plaaslike gemeenskap verkoop en bydra tot die sosiale volhoubaarheid van hul gemeenskap.

Omgewingsvolhoubaarheid oorweeg omgewingsdruk soos kweekhuisgasvrystellings, hulpbronnuitputting en skade aan biodiversiteit. Organiese voedselprodukte word verbou sonder die gebruik van chemiese plaagdoders, onkruidodders, bemestingstowwe of GGO's. Gevolglik is daar geen lug- en waterbesoedeling van hierdie chemikalieë nie. Daar is egter 'n tekort aan plaaslik vervaardigde organiese voedselprodukte, dus dra die toename in invoere van hierdie produkte by tot besoedeling en aardverwarming. Verder is organiese plaagdoders, soos blouvitrioel (kopersulfaat), giftig vir erdwurms en visse.

Sosiale volhoubaarheid spreek kwessies aan soos voedselveiligheid, voedselgehalte, verbruikersgesondheid, verbruikerstevredenheid, maatskaplike voedselsekureit, dierewelsyn en die werksomgewing vir die samelewing betrokke by die voedselsektor. Meer werkseleenthede is beskikbaar as gevolg van die arbeidsintensiteit van hierdie boerderypraktik. Boere moet egter uitsonderlike vaardighede en kennis hê. Die feit dat hierdie organiese produkte sonder die gebruik van skadelike chemikalieë/GMO's/ groeistimulante of bymiddels geproduseer word, verhoog voedselkwaliteit en verbruikersgesondheid. Hierdie organiese voedsel is veiliger om te eet as hul konvensionele eweknieë.

6.2 **Beskryf die DRIE hoofbeginsels van voedselsekuriteit.**

Voedselbeskikbaarheid

Voedsame, veilige kos en water is gereeld beskikbaar vir alle huishoudings en alle burgers.

Voedseltoeganklikheid

Alle mense het voldoende hulpbronne om toegang tot die beskikbare kos en water te kry.

Voedselbenutting/-gebruik

As die regering voedselbeskikbaarheid en toeganklikheid verseker, is dit die verbruikers se verantwoordelikheid om hul basiese kennis van voeding te gebruik om voedsel en water veilig te gebruik om 'n gesonde lewe te handhaaf.

Voedselstabiliteit

Selfs al is daar genoeg kos vandag, het mense nog steeds nie voedselsekuriteit as hulle nie genoeg voedsel op 'n gereelde basis kry nie. Dit veroorsaak dat hulle voedingstatus verminder. Onvoorspelbare weersomstandighede, politieke onrus en ekonomiese faktore (werkloosheid) speel 'n rol as dit by voedselstabiliteit kom.

6.3 **Verduidelik die negatiewe impak van 'n verhoogde VPI (Verbruikers-prysindeks) op voedselsekuriteit.**

Die voortdurende styging in voedselpryse bring 'n verhoogde VPI teweeg, aangesien die VPI die verandering in die koste van 'n hipotetiese mandjie goedere wat deur 'n tipiese huishouding gekoop word, aandui. Die inflasiekoers word bereken sodra die VPI-syfers bekend gemaak word. 'n Verhoogde VPI sal 'n verhoogde inflasiekoers tot gevolg hê en gevolglik 'n afname in die koopkrag van geld. Dit beteken dat die gemiddelde verbruiker 'vandag' minder kan koop as wat hulle 'gister' met dieselfde bedrag geld kon koop. Daar sal dus 'n afname in voedselbeskikbaarheid wees.

AFDELING B KLEDING EN VERBRUIKERVERWANTE KWESSIES**VRAAG 7 MEERKEUSIGE VRAE**

Vraag	7.1	7.2	7.3	7.4
Antwoord	C	B	B	D

VRAAG 8

- 8.1 **Kontemporêre mode verwys na nuwe kledingstukke wat deur 'n paar modeleiers gedra word.**

Onwaar – Haute Couture/Hoogmode/Hoog/Hoë

- 8.2 **Depressie word beskou as 'n ekonomiese faktor wat modeverandering beïnvloed.**

Waar

- 8.3 **Die natuurlike tekstiel, katoen, is nie omgewingsvriendelik nie en moet vermy word.**

Waar

- 8.4 **Die hoogtepunt van 'n modegolf oorvleuel met die afname van die vorige golf.**

Onwaar – styging/opgang

- 8.5 **Handelsmerkklere het 'n negatiewe impak op 'n land se ekonomie.**

Onwaar – Vervalste klere/Nabootsing/Replika/Handelsnaam rowers

VRAAG 9**9.1 Identifiseer die verskillende modekonsepte wat in A–C hierbo geïllustreer word.**

A = Modegier

B = Modeneiging/Standaard mode/Kontemporêre modes

C = Klassieke styl

9.2 Definieer die modekonsepte soos geïdentifiseer in Vraag 9.1.

A = Modegier = Dit is mode wat vinnig deur 'n relatief klein groepie verbruikers aanvaar en gedra word. Hierdie mode-items word skielik gewild, maar verdwyn weer net so vinnig.

B = Modeneiging = Dit is die algemene rigting wat 'n modestyl inslaan.

Kontemporêr/Standaard = Hierdie style word tans deur baie mense gedra; dit word in massas geproduseer, verkoop in kettingwinkels teen bekostigbare pryse. Dit bly vir ongeveer 2–3 jaar in die mode.

C = Klassieke styl = Hierdie style is tydloos en bly in die mode vanweë hul eenvoud. Dit is 'n goeie belegging aangesien dit oor 'n lang tydperk gewild bly. Dit word as elegant beskou en is gewoonlik van goeie gehalte.

VRAAG 10**10.1 Hoekom is die bogenoemde stelling waar wanneer jy vir 'n werksonderhoud aantrek?**

Eerste indrukke is 'n noodsaaklike vorm van kommunikasie.

Ons het dikwels net een kans om 'n goeie indruk te skep.

Daar is niks wat 'n groter indruk maak, of dit nou goed of sleg is nie, as die manier waarop ons onself aan ander voorhou. Dit is veral belangrik wanneer ons vir 'n onderhoud aantrek.

'n Persoon wat gepas en deftig aangetrek is vir 'n onderhoud sal die indruk skep dat hy of sy selfversekerd is, gereed is om te leer en gereed is om goeie werk by die maatskappy te doen.

As jy egter by 'n onderhoud opdaag en nie geskik lyk nie, sal dit tyd neem voordat jou kollegas of werkgewer sal besef dat jy die werk kan doen en jou die werk aanbied.

10.2 Lys VYF klerewenke oor wat om aan te trek vir 'n onderhoud.

- Trek netjies (geen gekreukelde of gevlekte klere) aan.
- Dra 'n deftige paar skoene.
- Hou jou bykomstighede minimaal en professioneel.
- Trek aan om by die werksomgewing te pas.
- Klassieke style is gewoonlik 'n goeie keuse.
- As die kleredragkode informeel is, kies 'n deftige broek of 'n romp met 'n stylvolle T-hemp, hemp of bloes.
- Vind uit oor die kleredragkode van die maatskappy en trek dienoreenkomstig aan.
- Dit is beter om deftig aan te trek as om te eenvoudig aan te trek.

10.3 Noem TWEE dinge wat vermy moet word wanneer 'n professionele klerevoorkoms geskep word.

- Kortbroek
- Geskeurde jeans/denim
- Noupassende of kort rompe
- Onderklere (broeke, bra's, bokkers) wat sigbaar is/sigbare onderklere
- Toppies wat te kort of te laag gesny is en jou naeltjie of borsgleuf afwys
- Broek wat te laag sit of wat die bokant van jou onderklere vertoon
- Te sterk parfuim
- Uitspattige klere en juweliersware (te helder of modegiere)
- 'n Ongemaklike uitrusting
- 'n Vuil en gekreukelde uitrusting
- Oorfone
- Moenie skoene met oormatige hoë hakke werk toe dra nie
- Moenie omstrede klere dra wat party mense aanstoot kan gee nie
- Vermy te veel bykomstighede/juweliersware

10.4 Evalueer die dra van 'n uniform vir werk.**Voordele**

- Werknemers kan geïdentifiseer word / hulle is eenvormig.
- 'n Basiese standaardvoorkoms word verseker/professioneel.
- Werknemers spaar geld, omdat dit dikwels goedkoper is om uniforms aan te skaf as om elke dag gewone klere te dra.
- Minder stres vir werknemers, aangesien hulle nie hoef te bekommer oor wat om werk toe te dra nie.
- Spaar tyd in die oggend, omdat jy net jou uniform moet aantrek.
- Sommige maatskappye gebruik hul uniform om hulle besigheid te adverteer en hulle omset te verhoog.

Nadele

- Werknemers is nie in staat om hul individualiteit deur hul klere uit te druk nie.
- Die kleur en fatsoen van die uniform pas dalk nie alle figuurtipes nie.
- Sekere gedrag word van personelede verwag as hulle in hul uniform is, omdat hulle met die maatskappy geassosieer word.

VRAAG 11**11.1 Wat is *eko-mode*?**

Eko verwys na ekologies, eko-vriendelik of omgewingsvriendelik. *Eko-mode* word ook volhoubare mode of groen mode genoem. Dit fokus op die verbetering van die sosiale en omgewingsimpak van mode met volhoubare en etiese praktyke.

11.2 Noem VIER voorwaardes waaraan klere moet voldoen voordat dit as 'n eko-mode kan klassifiseer.

Eko-mode behels materiale gemaak van hernubare bronne,
volhoubare bestuur van hulpbronne (water en elektrisiteit) en afval,
herwinning,
hernubare energie/bio-afbreekbaar,
koolstofneutrale versending,
deursigtigheid,
en billike werksomstandighede.
geen chemikalieë/kunsmatige kleurmiddels
minder verpakking word gebruik
plaaslik vervaardig.

11.3 Wat is die rol van bekendes/modeleiers in die bevordering van eko-modes?

Bekendes/modeleiers wat 'n ekovriendelike voorkoms onderskryf, sal ook ander inspireer om hul geld op ekovriendelike uitrustings te bestee.
Bekendes/modeleiers word dikwels as rolmodelle beskou, en deur eko-mode te dra, sal hulle hul volgelinge beïnvloed om dieselfde te doen.
Bekendes/modeleiers word dikwels gebruik in die bemarking van handelsmerkprodukte/mode, gevolglik sal die publiek volg sodra handelsmerke ekovriendelike modes produseer.
Hierdie eko-mode-items sal gewild word, omdat daar 'n groter bewustheid is van wat bekendes/modeleiers dra.
Om eko-mode te dra, sal die verbruiker se selfbeeld 'n hupstoot gee. aangesien hulle met sekere bekendes identifiseer.
Hierdie bekendes/modeleiers wat eko-mode dra, sal gevolglik verbruikersaanvraag skep en produksie verhoog, wat dit meer bekostigbaar maak.

AFDELING C BEHUISING EN MEUBLEMENT EN VERBRUIKERVERWANTE KWESSIES

VRAAG 12 PAS DIE KOLOMME

Vraag	12.1	12.2	12.3	12.4	12.5
Antwoord	D	A	F	E	B

VRAAG 13

13.1 Wat word met die term *rentekoers* bedoel?

'n Rentekoers word uitgedruk as 'n persentasie van die volle bedrag wat geskuld word en word oor 'n tydperk van een jaar bereken. Rentekoerse is nie vas nie en verhoog of verlaag soos die vraag na geld verander.

13.2 Identifiseer TWEE verskille tussen vaste en veranderlike/buigbare rente. Tabuleer jou antwoord soos hieronder getoon.

Vaste rente	Veranderlike/Buigbare rente
<ul style="list-style-type: none"> 'n Vaste rentekoers is van toepassing op 'n lening waar die rentekoers vir die volle tydperk onveranderd bly en nie wissel nie. As die rentekoers styg, bly die paaielemente onveranderd en geen bykomende rente word betaal nie. As die rentekoers daal, verminder die leningsterugbetaling nie, aangesien die paaielemente onveranderd bly. Makliker om te begroot omdat dit 'n vasgestelde bedrag en daarom voorspelbaar is. 	<ul style="list-style-type: none"> 'n Veranderlike rentekoers geld vir 'n lening waar die rentekoerse wissel namate die bank se rentekoers verander. Dit is voordelig wanneer rentekoerse daal omdat die terugbetalingspaaielemente laer sal wees. Maar wanneer die rentekoerse styg, sal die terugbetalingspaaielemente ook styg. Moeiliker om te begroot omdat die bedrag verander soos die rentekoers verander.

13.3 Motiveer die toename in eerstekeer-huiskopers van Mei tot Julie deur na die voordele van huiseienaarskap te verwys.

Sekuriteit + verduideliking

- Om jou eie huis te koop, sal jou 'n gevoel van prestasie gee. Om 'n huiseienaar te word, is gewoonlik een van die belangrikste doelwitte vir mense, persoonlik en finansiële. Om jou eie huis te besit, verbeter jou lewenskwaliteit en dié van jou gesin.
- Om te weet dat jy 'n dak oor jou kop het en 'n plek wat aan jou behoort, gee jou 'n gevoel van sekuriteit en beskerming.

Stabiliteit + verduideliking

- Wanneer jy jou eie huis koop, is jy nie onderhewig aan huurverhogings volgens die wil van die verhuurder, of voortdurend op soek na 'n beter huurooreenkoms nie. Wanneer die huis joune is, verbeter jou stabiliteit, en dié van jou gesin, 100%, wat jou geld en tyd bespaar.

Belegging + verduideliking

- Oor die langtermyn bly vaste eiendom 'n veilige belegging, aangesien die waarde van behuising geneig is om jaarliks te styg.
- Dit geld veral vir nuwe behuisingsontwikkelings met gesogte liggings en geriewe wat goeie waarde vir geld bied.
- Huis kan in jou testament aan familie bemaak word.

Jou eie ruimte + verduideliking

- As jou huis aan jou behoort, kan jy dit opknap, by jou smaak en behoeftes aanpas, vergroot, ensovoorts. Jy kan vir die langtermyn beplan en stap vir stap die huis van jou drome skep, iets wat goeie motivering kan wees om uiteindelik al jou verwagtinge te bereik.

Onafhanklikheid + verduideliking

- Jy kan uiteindelik doen wat jy wil. Jy hoef nie meer elke besluit eers aan jou verhuurder voor te lê nie. Jy sal ook daardie ongemaklike verhuurder-inspeksiebesoeke kan vermy.
- As jy die eienaar is, kan jy versier in die styl wat jy wil sonder dat jy die verhuurder hoef te raadpleeg. Jy kan troeteldiere aanhou (as jy wil), die meubels verander, of selfs daardie pragtige houtvloer laat installeer wat jy nog altyd so graag wou hê.
- Verseker ook beter finansiële onafhanklikheid.

Verbeter jou kredietgeskiedenis + verduideliking

- Dis moeilik om 'n huis sonder goeie krediet te koop, maar dit is nie waar dit ophou nie. Om jou gereelde verbandbetalings te kan betaal, kan spoedig jou beste finansiële verwysing vir ander leenbehoefte word.
- 'n Lening om 'n huis te koop, is die grootste finansiële skuld wat die meeste mense in hul lewens sal aangaan. As jy goed oor die weg kom met die finansiële instelling wat dit verskaf, sal dit dinge in die toekoms baie vergemaklik, byvoorbeeld as jy besluit om 'n groter en beter huis, of selfs 'n tweede vakansiehuis, te koop.
- Om jou eie huis te besit, het baie voordele, en alhoewel dit met sekere verantwoordelikhede gepaard gaan, is dit oor die algemeen steeds 'n slim stap om 'n huiseienaar te word.

13.4 Voorspel die uitkoms vir die volgende behuisingsopsies as die rentekoers aanhou styg.

13.4.1 Koop

Dit sal duurder word om 'n huis te koop.
Huiseienaarskap sal uitdagend word vir lae- tot middelinkomste-verbruikers.
Verbruikers sal meer geld by die bank moet leen en sodoende rentekoerse verhoog as gevolg van die teko-uitleenkoers (repo) wat deur die Reserwe bank verhoog word.

13.4.2 Verkoop

Hierdie verhoogde pryse sal verkopers bevoordeel.
Hulle sal 'n beter opbrengs op hul oorspronklike belegging ontvang.
Huisverkopers kan dalk 'n groter wins maak.
Huiseienaars mag gedwing word om te verkoop omdat hulle dit nie meer kan bekostig nie.
Die huismark kan versadig raak omdat daar so baie huise in die mark is en dan gaan eienaars moontlik hulle huise teen 'n verlies moet verkoop.

13.4.3 Huur

Korttermyn sal daar geen invloed wees nie, omdat die huurooreenkoms gewoonlik vir 'n jaar geldig is.
Ongelukkig word maandelikse huur aan huispryse gekoppel.
Beleggers sal meer vir eiendom betaal en gevolglik sal maandelikse huurbedrae hoër wees.
Die populariteit van huur kan verhoog omdat mense nie huise kan bekostig nie.

VRAAG 14**14.1 Wat is 'n *indiensnemings-/dienskontrak*?**

- 'n Dienskontrak is 'n ooreenkoms tussen 'n werkgewer en 'n werknemer.
- Dit is 'n wettige kontrak, en die bepalings en voorwaardes is wetlik bindend.
- Dit is voordelig vir sowel die werkgewer as die werknemer en beskerm albei partye in terme van kontraktuele verpligtinge en diensvoorwaardes.

14.2 Volgens wet moet 'n *indiensnemings-/dienskontrak* sekere inligting bevat om dit wetlik bindend te maak. Lys VYF redes waarom die kontrak op bladsy 23 nie wettig is nie.

- Die kontrak moet deur die werkgewer, werknemer, en twee getuies. onderteken en gedateer word/toestemming.
- Die naam van die werkgewer en werknemer moet deel van die kontrak vorm.
- Die aanvangsdatum moet ingesluit word.
- Loon/salaris moet ingesluit word.
- Werksure.
- Verlof, insluitende jaarlikse, siek-, kraam- en gesinsverantwoordelikheid-verlof.
- Reëls en regulasies/gedragkode/bepalings en voorwaardes.
- Bonus- of kontantbetalings/kommissie.
- Adres/area waar die agent mag werk.
- Voordele.
- Lengte van kontrak.

14.3 Lys VIER ander tipes kontrakte.

- Versekeringspolis
- Kredietooreenkoms
- Huurkontrakte/Bou/Titelakte
- Koop- en verkoop-ooreenkoms/Bêrekoop (Lay-by)
- Gimnasium-lidmaatskap
- Selfoonkontrakte
- Koerant- of internetsubskripsie
- Besigheidskontrakte/vennootskapsooreenkoms
- Mediese fonds
- Lenings/Verband
- Huwelikskontrak

14.4 **Bespreek die voordele daarvan om 'n eiendomsagent te gebruik wanneer 'n eiendom gekoop word.**

Vertroue + verduideliking

Oor die algemeen vertrou kopers en verkopers eiendomsagente meer as wat hulle verkoop-deur-eienaars vertrou. Met eiendomsagente het jy iemand wat na jou belange omsien – en dit op sigself verskaf gemoedsrus.

Jy sal presies weet wie jou verteenwoordig, hetsy dit verkopers of kopers is, terwyl jy met verkoop-deur-eienaars dikwels met private persone te doen het. Eiendomsagente is gelisensieerde professionele persone; hulle het eksamens geslaag en moet sekere gedragskodes nakom. Dus, of jy nou jou huis laat lys of op soek is na 'n eiendom is daar gemoedsrus met die wete dat 'n agentskap sowel die koper as die verkoper beskerm.

Plaaslike kennis + verduideliking

Alhoewel jy dalk vertrou met jou plaaslike mark is, kan dit moeilik wees om te weet presies hoe groot jou mark is. 'n Eiendomsagent verstaan hoe ingewikkeld jou stad en gebied is en kan jou deur sommige van hierdie nuanses lei wanneer jy besluit waar om jou huis te lys.

Eiendomsagente kan ook bepaal watter huise te lank reeds op die mark is, wat kan aandui dat iets verkeerd is met daardie huise (d.w.s. hulle is te duur of benodig duur herstelwerk).

Ten slotte kan 'n eiendomsagent help verseker dat meer mense jou huis op optimale tye besigtig om sodoende jou kanse te verhoog om jou eiendom vinnig en teen die beste prys te verkoop.

Kommunikasie + verduideliking

Een van die grootste voordele om 'n eiendomsagent te gebruik, is dat jy iemand sal hê om jou te help om plaaslike wette en regulasies te navigeer. Hulle sal ook kontakte en aanbevelings met jou kan deel.

As jy selfstandig verkoop-deur-eienaars verkies, kan dit moeilik wees om uit te vind wie eiendomsinspeksies en konsepkontrakte moet uitvoer. Dit is waar 'n kenner wat namens jou optree, handig te pas kom!

Bemarkingsvaardighede + verduideliking

Eiendomsagente het ongetwyfeld meer vaardighede om jou huis te bemark as jy. As jy jou huis maklik wil verkoop, benodig jy 'n eiendomsagent.

Alle eiendomsagente kom uit 'n uitgebreide opleidingsprogram en opleidingsperiode wat ontwerp is om huise vir kliënte te bemark en te verkoop.

Sonder hul kennis van tegnologie, hul begrip van markte en hul ervaring in die verkoop van huise, sal dit vir jou onmoontlik wees om jou huis effektief te bemark sonder om groot hoeveelhede tyd en geld te belê om te leer hoe om dit self die beste te doen.

Skikkingsprosesse + verduideliking

Wanneer jy self jou huis verkoop, moet jy steeds dinge soos vooraf-vereffening, titelversekering en sluitingskoste hanteer.

Jy dink dalk jy kan dit op jou eie doen, maar dit eis dikwels 'n emosionele tol op eerstekeer-huisverkopers.

'n Goeie eiendomsagent het jare se ondervinding om al hierdie kwessies te hanteer, wat beteken dat hulle enige probleem kan hanteer voordat dit een word.

VRAAG 15**15.1 Identifiseer VIER produkte in hierdie foto wat herwin kan word.**

- Papier/harde karton
- Blikkies
- Plastiek
- Bottels
- Kettings
- Glas
- Vis-/Nylon-net

15.2 Verduidelik hoekom dit vir Suid-Afrikaanse verbruikers belangrik is om afval en herwinning te bestuur.

- Wanneer 'n materiaal gebruik word om iets te maak, moet dit organies afbreek, hergebruik word of as iets anders herwin word. Andersins dien daardie materiaal net een doel voordat dit op 'n langtermyn stortingsterrein beland waar dit nie sal afbreek nie.
- Herwinning skep werk.
- Dit bespaar geld omdat dit baie minder energie/natuurlike hulpbronne verg om te herwin as om produkte uit grondstowwe te vervaardig.
- Die belangrikste rede vir die versameling van afval is die beskerming van die omgewing en die gesondheid van die bevolking.
- Spaar geld omdat minder geproduseer moet word en dus minder grondstowwe gebruik word.
- Vullis en afval kan lug- en waterbesoedeling veroorsaak. Verminder aardverwarming en gronderosie. Dit is ook bekend dat verrottende vullis skadelike gasse afskei wat met die lug meng en asemhalingsprobleme by mense kan veroorsaak. Die doeltreffende bestuur van afval en herwinning verminder hierdie probleem.

15.3 Maak 'n lys van SES strategieë wat verbruikers tuis kan implementeer om afval te verminder.

- Skep 'n komposterrein en gebruik hierdie kompos eerder as konvensionele kunsmis. Gebruik elektroniese media eerder as papier.
- Koop onverpakte goedere eerder as verpakte goedere, aangesien daar minder verpakking is./Koop produkte met minder verpakking/hervulling.
- Vermyn enkeldoelige houters, aangesien dit meer afval produseer.
- Koop in grootmaat en koop slegs wat jy kan gebruik voordat dit verval.
- Gebruik lap/gaas inkopiesakke. Moenie plastiek inkopiesakke koop nie./ Gebruik herbruikbare sakke in plaas van weggooibare sakke.
- Koop herbruikbare houters om die hoeveelheid afval te beperk.
- Koop herbruikbare produkte soos handdoekstof-babadoeke.
- Skenk ou goed wat nie meer benodig word nie/sluit by herwinningsgroepe aan.
- Stoor produkte korrek om te verhoed dat dit vinnig afgaan en weggegooi moet word.
- Gebruik byewas kleefplastiek.

15.4 Stel EEN kreatiewe manier voor om 'n 2-liter plastiekbottel te hergebruik.

Kandidate kan enige sinvolle idees voorstel om die punt te verdien.

AFDELING D GEÏNTEGREERDE SKRYFRESPONS**VRAAG 16**

Lees die bronne hieronder deur en gebruik dit om die vraag wat daarop volg te beantwoord.

Bron 1**Mode**

Modetendense verander so vinnig dat dit moeilik is om by te hou. Dit beteken nie net om op hoogte te bly van wat bekendes en mode-ikone dra nie – daar is ook baie druk op die gemiddelde verbruiker om die nuutste klereontwerpe te koop.

Nie almal kan ontwerpersklere bekostig nie, wat gelei het tot 'n oplewing van handelsmerke en afdelingswinkels wat goedkoper lyne bied. Hierdie goedkoper handelsmerke is voorbeelde van kitsmode, 'n effek van globalisering.

[Bron: <<https://stylevanity.com/2020/07/>>]

Bron 2**Behuising in Europa: Die Impak van Globalisering op 'n Eens Plaaslike Kwessie**

Die Europese streek word sterk – polities, sosiaal en ekonomies – deur die Europese Unie oor die kwessie van behuising beïnvloed. Hierdie invloed is toenemend duidelik sedert globalisering, wat die vrye beweging van kapitaal en ondernemings aangemoedig het, stedelike strukture grootliks verander het en massiewe migrasie van binne en buite Europa gelok het.

[Bron: <https://www.socialwatch.org/sites/default/files/Eu_SW2010_Housing_eng.pdf>]

Bron 3**Die Impak van Globalisering op Voedselbeskikbaarheid en -toeganklikheid in Ontwikkelende Lande**

Globalisering het voedselstelsels in die wêreld en die wêreld se armes op soveel maniere beïnvloed.

Die toenemende proses van globalisering het 'n groot impak op voedselsekuriteit regoor die wêreld gehad en daarmee saam 'n groter impak en toenemende belangrikheid op die lewens van produsente en voedselverbruikers.

[Bron: <<https://scholar.sun.ac.za/bitstream/handle/10019.1/>>]

Debatteer die impak van **globalisering** op **verbruikersgedrag**. Verwys na mode, behuising en voedselindustrieë in jou argument.

Bestudeer die rubriek as riglyn vir jou antwoord.

Kriteria	Prestasie-aanwysers				
Inleiding & Slot	6 punte	5–4 punte	3–2 punte	1 punt	0 punte
	'n Inleiding met 'n duidelike en bondige definisie van sowel globalisering as verbruikersgedrag. Die gevolgtrekking is 'n konsolidasie van alle feite met 'n duidelike argument teen of vir globalisering.	'n Inleiding wat 'n begrip van die terminologie toon, maar slegs een van die terme is gedefinieer. 'n Gevolgtrekking is teenwoordig, maar die feite is nie gekonsolideer nie OF daar is geen duidelike argument vir of teen globalisering nie.	Daar is gepoog om 'n inleiding te skryf, maar dit toon 'n swak begrip van die terminologie. 'n Poging tot 'n gevolgtrekking en konsolidasie van feite is aangewend, maar duidelikheid ontbreek. Óf die inleiding óf die slot ontbreek.	Daar is gepoog om 'n inleiding en slot te skryf, maar dis vaag, het gebrek aan samehang, is deurmekaar of herhalend.	Geen inleiding of slot nie.
Effek van globalisering op die mode-, behuisings- en voedselindustrie	10–8 punte	7–5 punte	4–3 punte	2–1 punte	0 punte
	Die reaksie toon 'n deeglike begrip van globalisering en die effek daarvan op verbruikersgedrag in al drie industrieë. Voor- en nadele word duidelik beredeneer. Geen feitefoute nie.	Die reaksie toon 'n goeie begrip van globalisering en die effek daarvan op verbruikersgedrag in twee industrieë. Enkele voordele en nadele word aangevoer. Geringe feitefoute.	Die reaksie toon 'n begrip van globalisering en die effek daarvan op verbruikersgedrag in slegs een van die industrieë. Vae voordele en nadele. Sommige belangrike inligting ontbreek/is foutief.	Die reaksie toon 'n swak begrip van globalisering en die effek daarvan op verbruikersgedrag. Vaag en herhalend. Geen voordele of nadele nie.	Die reaksie toon 'n swak of geen begrip van globalisering of verbruikersgedrag nie.
Kwaliteit van die artikel	4 punte	3 punte	2 punte	1 punt	0 punte
	Die artikel is duidelik en bondig. Vloei is logies. Fokus word konsekwent behou. Die gebruik van terminologie is akkuraat.	Die artikel is meestal duidelik, die vloei is logies, die fokus word behou en die gebruik van terminologie is akkuraat. Daar is geringe afdwalings.	Die antwoord het enkele tekortkomings wat verband hou met duidelikheid, redenasie, fokus en terminologie, en dit beïnvloed die kwaliteit van die artikel.	Die artikel is dikwels vaag, samehang ontbreek, deurmekaar of herhalend. Foutiewe terminologie is dikwels gebruik.	Die artikel is sinneloos.

Die opstel word holisties nagesien met behulp van die IEB se opstelrubriek met die volgende riglyne.

Kandidate sal verskillende voorbeelde gebruik en hul opstelle verskillend struktureer.

Inleiding

Definisie van globalisering

Globalisering is die ineenskakeling van kultuur, kos of ontwerp oor nasionale grense heen.

Globalisering is die proses van interaksie en integrasie tussen mense, maatskappye en regerings wêreldwyd.

Die term globalisering verwys na die integrasie van die ekonomie van 'n land met die wêreld ekonomie. Dit is 'n veelsydige verskynsel. Dit is 'n gevolg van die versameling van veelvuldige strategieë wat daarop gerig is om die wêreld te transformeer tot groter interafhanklikheid en integrasie.

Dit sluit die skepping van netwerke in en streef daarna om sosiale, ekonomiese en geografiese hindernisse te transformeer.

Om dit anders te stel, globalisering is die proses van universele interaksie en samehorigheid tussen mense, korporasies en regerings.

Definisie van verbruikersgedrag

Verbruikersgedrag is die studie van individue, groepe of organisasies en al die aktiwiteite wat verband hou met die aankoop, gebruik en ontslae raak van goedere en dienste. Verbruikersgedrag bestaan uit hoe die verbruiker se emosies, houdings en voorkeure koopgedrag beïnvloed.

INHOUD VAN OPSTEL (FEITELIKE INLIGTING)

Impak van globalisering

Ekonomiese effek + verwysings na behuising-, klere- en voedselindustrië

Finansiële kapitaal, byvoorbeeld, hulp van ryk lande aan armer lande, aandele, skuld, krediet en lenings.

Toename in internasionale handel teen 'n baie hoër tempo as groei in die wêreld ekonomie.

Toename in die internasionale vloei van kapitaal, insluitende direkte buitelandse investering.

Die totstandkoming van internasionale ooreenkomste het gelei tot die stigting van organisasies soos die Wêreldhandelsorganisasie.

Die ontwikkeling van globale finansiële stelsels, byvoorbeeld, Bitcoin.

Die toename in ekonomiese praktyke, soos uitkontraktering, deur multinasionale korporasies.

Dieselfde geld vir mode. Globalisering verwys ook na die uitkontraktering van arbeid. Deur werkers van lande te benut wat bereid is om lae lone te aanvaar, kos die produksie van enige goedere 'n fraksie van wat dit andersins sou.

Goedkoper klere – daar is baie ontwerpers wat wêreldwyd groot invloed het. Vanselfsprekend is dit vir die gemiddelde persoon bykans onmoontlik om teen 'n redelike prys toegang tot daardie klere te kry. As sodanig is mode ook globaliseer.

Bekostigbaarheid het twee kante. Aan die een kant is daar verbruikers wat modieuse, bekostigbare klere wil hê. Aan die ander kant is daar besighede wat in die vraag wil voorsien, maar dit nie met arbeiders uit hul eie land kan doen nie.

Om geld te spaar en klere te verkoop, vervaardig baie modehandelsmerke groot hoeveelhede klere om wêreldwyd teen afslagpryse te verkoop. Dit is natuurlik 'n onvolhoubare sakemodel as jy werkers billike lone betaal. As sodanig het handelsmerke soos Nike op internasionale arbeid begin staatmaak.

Die koste van goedkoop arbeid – besighede moet iewers besnoei as hulle hul modeprodukte teen 'n lae prys wil verkoop. In ontwikkelde lande met wydverspreide arbeidswette is dit onmoontlik om 'n groot genoeg groep te vind wat vir sulke lae lone sal werk. Hierdie maatskappye wend hulle eerder tot internasionale arbeid.

Maatskappye soos Nike is bekend daarvoor dat hulle mense aanstel om in aanlegte of fasiliteite te werk met lang ure, onmenslike omstandighede en hongersone. Dit het 'n negatiewe impak op die wêreld ekonomie, aangesien besighede daarna streef om rykdom op te gaar en klere goedkoper te verkoop as wat hulle behoort te doen.

Kulturele effek + verwysing na behuising, kleding en voedselindustrieë

Groter internasionale kulturele uitruiling.

Verspreiding van multikulturalisme, en beter individuele toegang tot kulturele diversiteit.

Die ingevoerde kultuur kan egter maklik die plaaslike kultuur vervang, wat 'n vermindering in diversiteit veroorsaak deur ineenkakeling of selfs assimilasië. Die mees prominente hiervan is verwestering.

Groter internasionale reis en toerisme.

Groter immigrasie, insluitende onwettige immigrasie.

Verspreiding van plaaslike voedsel na ander gemeenskappe.

Wêreldwye giere en popkultuur.

Verlies aan individualiteit en kultuur – die handelsmerke wat nuwerwetse ontwerpe gebruik, dra ook by tot 'n gebrek aan individualiteit. Baie streke het 'n lang geskiedenis van unieke mode-invloed. Die modebedryf raak egter verwesters. Die meeste handelsmerke verkies massa-vervaardiging van klere wat deur Westerse bekendes gedra word, wat die individualiteit wat klere vroeër gebied het, uitwis.

Op dieselfde trant poog hierdie maatskappye dikwels om meer rykdom uit die globale ekonomie te verkry deur winkels in lande regoor die wêreld te vestig. Deur dit te doen, het gelei tot 'n bestendige afname in kultuurspesifieke kleredrag. Baie inheemse inwoners van 'n land word as 'buitelanders' beskou as hulle verkies om tradisionele drag te dra.

Die verdwynende mode-erfenis – een aspek van mode-globalisering word dikwels oor die hoof gesien, en dit is die verlies aan familie-erfenis en huishoudelike vaardighede. Vir 'n lang tyd is die vermoë om klere te maak van geslag tot geslag oorgedra. Selfs al kon gesinne bekostig om hul klere klaargemaak te koop, het hulle steeds geweet hoe om te stop en skade te herstel.

Die inherente vaardigheid van naaldwerk het gelei tot 'n waardering vir kwaliteit-kledingstukke. Verwagtinge vir die duursaamheid en lang lewe van klere was die sleutel, gevolglik het vervaardigers hard gewerk om items van hoë gehalte te maak. Nou weet baie min mense hoe om klere te maak of te herstel. Ons koop dikwels klere van lae gehalte bloot omdat ons nie die verskil ken nie.

Handelseffek + verwysing na behuising, klere en voedsel industrieë

Die bevordering van vryhandel.

Die vermindering of uitskakeling van tariewe.

Die oprigting van vryhandelzones met klein of geen tariewe.

Verminderde vervoerkoste.

Modetendense – nie net is topvlak-ontwerpe duur nie, dit is ook moeilik om mee tred te hou. Aangesien mode-ideale en bekendes voortdurend verander, moet klere-ontwerpe ook verander. Klere is immers 'n teken van sosiale status in groot dele van die wêreld. 'n Gebrek aan behoorlike en aantreklike drag kan in sommige gevalle 'n ware impak op professionele en persoonlike doelwitte hê.

Die meeste ontwerpers het vanselfsprekend nie tyd om voortdurend neigings na te volg sonder om kortpaaie te kies nie. Maatskappye weet dat die vervaardiging van kitsmodes hulle in staat stel om nuwe ontwerpe teen 'n verbysterende ommeswaai uit te voer, gebaseer op hoe mode-ideale verander. Daardie besluite word dan na verbruikers toe oorgedra wat hul klerekas so modern moontlik wil hou.

ARGUMENT TEN GUNSTE VAN GLOBALISERING

Voordele van globalisering

- As gevolg van globalisering geniet mense regoor die wêreld baie voordele.
- Oordrag van tegnologie: Die wêreldwye oordrag van tegnologie is uitstekend vir ons. Enige land kan besluit om tegnologie deur ooreenkomste te bekom en dit in hul land te implementeer vir algehele ontwikkeling. Mense kan in kontak wees met mense orals ter wêreld deur gevorderde tegnologie teen minimale koste, moeite en tyd te gebruik.
- Beter Dienste: Globalisering bied ons altyd beter dienste. Met tegnologiese vooruitgang het dienste soos elektrisiteitsvoorsiening, watervoorsiening, internet, mobiele netwerke en ander dienste meer toeganklik en beter as voorheen geword. Maklike internettoegang dwarsoor die wêreld is ook die gevolg van globalisering.
- Lewenstandaardisering: Die kritieke proses van globalisering is die integrasie van ekonomieë, wat lande in staat stel om probleme soos armoede te beveg en mense se lewenstandaarde te verbeter. Baie navorsers het bevind dat wanneer enige land sy handel vir die wêreld oopstel, sy ekonomiese groei vinniger is, en lewenstandaarde is geneig om te verbeter.
- Infrastruktuurontwikkeling: Tegnologiese vooruitgang en die verspreiding daarvan oor die hele wêreld help om die land se infrastruktuur te verbeter. Regerings is beter daartoe in staat om dienste aan burgers te lewer. Infrastruktuurontwikkeling impliseer die algehele ontwikkeling van verskeie lande. Dit is noodsaaklik om te meld dat die ekonomiese groei en ontwikkeling van lande se infrastruktuur onderling versoenbaar is.
- Buitelandse Valutareserwes: Deur globalisering kan lande buitelandse valutareserwes opbou as gevolg van die internasionale finansiële vloei.
- Ekonomiese Groei: Globalisering vereis optimale benutting van hulpbronne waaruit skaars hulpbronne aangeskaf word, en surplushulpbronne word na verskeie ander lande uitgevoer. Dit waarborg algehele ekonomiese groei.
- Bydrae tot die Wêreld-groei Binnelandse Produk (BBP)-koers: Globalisering waarborg die bydrae van elke land tot die wêreld-BBP-groeikoers.

ARGUMENT TEEN GLOBALISERING

Nadele van globalisering

Globalisering is nie altyd tot ons voordeel nie. Dit beïnvloed ons lewens op 'n multidimensionele wyse. Dit het dus ook 'n paar nadele.

- Groeiende Ongelykheid: Globalisering verhoog ongelykheid regoor die wêreld deur spesialisering en handel uit te brei. Alhoewel beroepe en handel die inkomste per capita verhoog, kan dit relatiewe armoede veroorsaak. Om dít te verduidelik, sal ons 'n voorbeeld gebruik. Alle oorheersende Multi-nasionale Korporasies regoor die wêreld is in die VSA gesetel. Al hierdie besighede koop goedkoop arbeid van ontwikkelende of onderontwikkelde lande vir produkvervaardiging of montering. Indië, China en Afrika is sprekende voorbeelde hiervan. Dit verhoog die indiensnemingsyfers van hierdie lande, maar hulle is ver agter relatief ontwikkelde lande. Maatskappye wat na sulke lande toe gaan vir goedkoop arbeid, ontnem ook hul eie land se mense van werk. Dit toon dus dat relatiewe werkloosheid en armoede ook in hierdie ontwikkelde lande geskep word.

- **Verhoging van die Werkloosheidsyfer:** Globalisering verhoog die werkloosheidskoers. Hoe is dit moontlik waar individue wel werk kry? Hier volg 'n verduideliking: Globalisering benodig hoër geskoolde werkers teen goedkoper tariewe. Lande waar die instellings relatief swakker is, is egter nie in staat om hoogs geskoolde werkers te lewer nie, gevolglik neem werkloosheidsyfers in hierdie lande toe. As buitelandse maatskappye hoofsaaklik in ontwikkelende lande belê, huur hulle werkers van daardie lande. In sommige scenario's is hul lone aansienlik laer in vergelyking met ander ontwikkelde lande – die vraag na sulke werknemers in ontwikkelde lande is baie laer. Tesame met die koms van die Wêreldwye Ekonomiese Krisis, is werksgeleenthede boonop in gevaar.
- **Handelswanbalans:** Die handelsbalans verwys na die waardeverhouding tussen die land se uitvoer- en invoerdienste en goedere. As gevolg van globalisering kan enige land met enige deel van die wêreld handel dryf. In party gevalle is ontwikkelende lande uiters afhanklik van ontwikkelde lande vir invoergoedere, maar die uitvoervermoë is laer as die invoere. 'n Wanbalans in handel het plaasgevind. 'n Handelswanbalans balanseer dus waardes tussen enige land se invoer en uitvoer van goedere en dienste. Dit staan ook bekend as handelstekorte. 'n Handelswanbalans kan in die ontwikkelde lande toeneem.
- **Omgewingsplundering:** Die tempo waarteen industrialisasie toeneem, is 'n gevolg van globalisering. Industrialisasie moedig ekonomiese groei aan. Dit benadeel egter die omgewing. Globalisering vernietig die natuur, en dit benadeel mense baie ernstig. Kom ons probeer die scenario met die volgende voorbeeld verstaan: Coca-Cola is die wêreld se voorste koeldrankmaatskappy. Hierdie maatskappy verbruik 'n groot hoeveelheid water om koeldrank te maak. In 'n Noord-Indiese staat, Uttar Pradesh, is 'n bottelingsaanleg van Coca-Cola in opdrag van die regering gesluit weens te hoë watergebruik. In Kerala, 'n Suid-Indiese staat, is die Coca-Cola-aanleg ook gesluit weens die besoedeling van water wat aan die plaaslike gemeenskappe verskaf is. Multi-nasionale korporasies gebruik ook op groot skaal die natuurlike hulpbronne van verskillende lande vir persoonlike gewin. Verskeie chemiese nywerhede is hoogs skadelik vir die gesondheid van mense deur die grond, water en lug wat besoedel word.

**Slot + duidelike standpunt of hulle vir of teen globalisering is.
(2 punte)**

Totaal: 200 punte